International Journal of Management, IT & Engineering
Vol. 9 Issue 10, October 2019,
ISSN: 2249-0558
Impact Factor: 7.119Journal Homepage: http://www.ijmra.us, Email: editorijmie@gmail.com
Double-Blind Peer Reviewed Refereed Open Access International Journal - Included in the International Serial Directories Indexed & Listed at: Ulrich's Periodicals Directory ©, U.S.A., Open J-Gate as well as in Cabell's Directories of Publishing Opportunities, U.S.A

शौनकोक्तरजोदर्शनदोषशान्तिः||अथप्रयोगः

Dr. Bablu Sharma

कर्ता देशकालौ स्मृत्वा 'मम पत्नयाः प्रथमरजोदर्शने ऽमुकदुष्टामासा-दिसूजितारिष्टनिरसनार्थं शान्तिं करिष्ये' इति संङ्कल्प्य गणेशपूजनस्वस्तिवाचन-मातृकापूजनाभ्युदयिकाचार्यत्विग्वरणानि कुर्यात्। अथा ऽऽचार्यो गृहेशान्यां प्रत्येक मन्त्रावृत्त्या पदार्थानुसमयेन कुम्भत्रयं स्थापयेत्। तद्यथा। ॐ महीद्यौरिति मध्ये तद्द क्षणोत्तरश्च स्वृष्ट्वा उँ ओषधय इति स्पर्शक्रमेण तेषु स्थानेषु द्रोणप्रमाणान् व्रीहीन् राशीकृत्य तेनैव क्रमेण रा शत्रये आकलशेष्विति कुम्भत्रयं संस्थाप्य मध्ये प्रसुव आप इति नवग्भिः तद्द क्षणे यः प्रवत इत्युचा तदुत्तरे गायत्र्या जलं क्षप्त्वा, त्रिष्व प गन्धद्वारा मति गन्धम्। या ओषधीरिति सर्वौषधीः 'ओषधयः स मति'यवान् क्षप्त्वा। मध्यम एव यव-व्रीहि-तिल-माष-कङ्गुश्यामाक-मुद्गान् क्षप्तवोदुम्बर - कुश-दुर्वा-रक्तोत्पल - पच्च-बिल्व- वष्णुक्रान्ता-तुलसी-बहिष-शङ्कपुष्पी-शतावर्यश्वगन्धा-निर्गुण्डी-रक्तपीत-सर्षपा ऽपामार्ग-पलाश-पनस-जीवक-प्रयङ्गु-गोधूम -व्रीह्य- श्वत्थ- द ध- दुग्ध- घृत- पद्म- नीलोत्पल- सतरक्तपीत-कुरंटक - गुञ्जा-वचा-भद्रकमुस्तकाख्यानि द्वात्रिंशदौषधानि यथासम्भवं वा गायत्र्या क्षप्त्वा त्रिषु दूर्वा - पञ्चपल्लव - सप्तमृत्तिका-फल - पञ्चरत्न-सुवर्णानि क्षप्त्वा। युवा सुवासा इति वाससा सूत्रेम वा कुम्भकण्ठान् वेष्टयित्वा गन्धादि भग्लङ्कृत्य 'पूर्णादिवीति' यवादिपूर्णपात्रा ण निधाय तेषु साष्टदलं श्वेतं वस्त्रत्रयं न्यस्य मध्ये गायत्र्या वश्वा मत्रो भुवनेश्वरी गायत्री भुवनीश्वर्यावाहने वनियोगः। ॐ तत्स वतुरिति भुवनेश्वरीम्। तद्द क्षणकुम्भे इन्द्रा ण वृषाक परिन्द्राणी पंक्तिः इन्द्राण्यावाहने वनियोगः। इन्द्राणी मास्वितीन्द्राणीम्। उत्तरकुम्भे इन्द्र त्वा वश्वा मत्र इन्द्रो गायत्री इन्द्रावाहने वनियोगः। इन्द्रत्वेतीन्द्रं प्रतिमासु स्थाप्य षोडश भः पञ्च भर्वोपचारैरभ्यर्च्य मध्यमेऽष्टसहस्त्रमष्टशतं वा गायत्रीं श्रीसुक्तं च जपेत्। तत एकर्त्विक् द क्षणकुम्भे रूद्रसुक्तानि जपेत्। तानि च कुद्रुद्रायेत्येकादशर्चम्। इमा रुद्राय तव

स इत्येकादशर्चम्। तमुष्ठुहीत्येका। भुवनस्य पतरित्येका। अथान्यश्वर्त्विगुत्तरकुम्भे एकादशवृत्ति भ रुदं शन्न इन्द्राग्नीति पञ्चदशर्चं च जपेत्। अथाऽऽचार्यः कुम्भपश्चिमे ऽग्निं प्रणीय तदीशान्या ग्रहस्थापनादिपूजान्तं कृत्वा तदीशान्यामेकं कुम्भं संस्थाप्य तत्र वरुणावाहनादिपूजान्तं कृत्वाऽन्वादध्यात्। तत्राऽस्मिन्नवाहितेऽग्ना वत्यादि चक्षु प आज्येनेत्यन्तमुक्त्वा भुवनेश्वरी मन्द्राणी मन्दं च प्रत्येकममुकसंख्यया दूर्वा-तिल मश्रगोधूमपायसाज्यैर्ग्रगांश्चाऽमुकसंख्यया स मच्चर्वाज्यैः शेषेण स्विष्टकृत मत्यादि यक्ष्य इत्यन्तमुक्त्वा परिस्तरणाद्याज्यभागान्तं कृत्वा यजमानेनाऽङ्गप्रधानदेवता उद्दिश्यैताभ्य इदं न ममेत्युक्ते ऋत्विग्भिः महान्वाधानोक्तक्रमेण जुहुयात्। अन्ये तु गायत्र्यैव तु होतव्यं ह वरत्र चतुष्टयम्। ततः स्विष्टकृतं हुत्वेत्यत्रेन्द्रा णन्द्रयोर्होमान भधानान्न तयोर्होमो ऽन्वाधाने वा कीर्त्तन मत्याहुः। ततः स्विष्टकृदादि -ब लदानान्तं कृत्वा समुद्राद् मरिति तृचेन पूर्णाहुतिं हुत्वा प्रणीता वमोकं कृत्वा ऋत्विग्भिः सह सभार्यं यजमानं कुम्भोदकैर भ षञ्चेत्। तत्र मन्त्राः। आपो हिष्ठेति नवर्चः। य एव इद् वदं यत इत्येका त्रि भष्ट्वंदेवेति ऋचः। उभयं शृणवच्चनेति स्वस्तिदा वशो य मति। त्र्यम्बक मति। जातवेदस इति। समुद्रज्येष्ठा इति चतस्त्रः। त्रायन्ता मति तृचः। इमा आप तृचः। देवस्य त्वेति मन्त्रैः। तमीशानं जगतः। त्वमग्ने रुद्र इत्येकं यजुः। तमुष्टुहीति। भुवनस्य पतरम्। या ते रुद्रति। यज्जाग्रत इति षट्। एते याजुषाः। इन्द्र त्वा वृषभं वय मति ऋचः। सुरासत्वाम भ षञ्चन्त्वित्याद्याः पौराणाः। एवम भ षक्तः सुस्त्रातो धृतशुक्लवासाः सपत्नीग्भ्यश्च यथाशक्ति द क्षणां रुद्रजा पने सद क्षणमनड्वाहं भूयसीं च दत्त्वा ग्रहपीठदेवतानां भुवनेश्वर्यादीनां चोत्तरपूजां कृत्वा यान्तु देवगणा इति वसृज्या ऽऽचार्याय प्रतिपाद्य गच्छ गच्छेत्यग्निं वसर्जयेत्। ततो ब्राह्मणाः शान्तिं पठेयुः। तत्र मन्त्राः। आ नो भद्रा इति ऋचः। स्वस्ति नो ममीता मति ऋचः। त्यमूष्विति ऋचः। तच्छंयोरिति च। ततो यजमानो द्वादशब्राह्मणान् भोजयित्वा सङ्कल्प्य वा वप्रा शषो गृहीतेवा सुहृद्युतो भुञ्जीत।

International Journal of Management, IT & Engineering
Vol. 9 Issue 10, October 2019,
ISSN: 2249-0558
Impact Factor: 7.119Journal Homepage: http://www.ijmra.us, Email: editorijmie@gmail.com
Double-Blind Peer Reviewed Refereed Open Access International Journal - Included in the International Serial Directories Indexed & Listed at: Ulrich's Periodicals Directory ©, U.S.A., Open J-Gate as well as in Cabell's Directories of Publishing Opportunities, U.S.A

अथ चन्द्रार्कोपरागकालीनाद्यरजोदर्शने वशेषः -

कर्तोक्तकाले मासपक्षाद्युल्लिख्य ' मम पत्न्याश्चन्द्रस्य सूर्यस्य वा उपरागे प्रथमरजोदर्शनसू चतानिष्टनिरासार्थे शान्तिं करिष्य ' इति सङ्क्ल्प्य प्राग्वत् ऋत्विक्पूजान्त कुर्यात्। अथाचार्यो गोमयोप लप्ते देशे पञ्चवर्णैष्टदलं कृत्वा तत्र श्वेतवस्त्रमुदग्दिशं प्रसार्य तत्र चन्द्रोपरागे आप्यायस्वेति राजत्यां प्रतिमायां चन्द्रसूर्योपरागे तु आकृष्णेऩेति सौवर्ण्यां वा सूर्यं प्रतिमायामावाह्य तदुत्तरतः स्वर्भानो इति सैस्यां प्रतिमायां राहुमावाह्य यस्मिन् नक्षत्रे ग्रहणं तन्नक्षत्रदेवतां सौवर्णप्रतिमायां तत्तमन्त्रैः प्रणवादिनमोन्तैर्नाममन्त्रैर्वा ऽऽवाह्य काण्डानुसमयेन षोडशोपचारैः पूजयेत्। तत्र चन्द्राय नक्षत्रदेवताभ्यश्च गन्धानि। सूर्याय रक्तानि। राहवे कृष्णानि। ततः पश्चिमतो ऽग्नि प्रतिष्ठाप्य पक्षे ग्रहावाहनादि - पूजान्तं कृत्वा ऽन्वादध्यात्। तत्र चक्षुषी आज्येनेत्यन्तमुक्त्वा चन्द्रं सूर्यं वा राहुँ नक्षत्रदेवतां पक्षे ग्रहांश्चामुकसंख्यया स मदाज्यचरुतिलाहुति भः शेषेणेत्यादि स मत्सु वशेषः। चन्द्रर्क्षदेवतयोः पालाश, सूर्यस्यार्कः, राहोर्दुर्वा, ताश्च तिस्त्र एका ऽऽहुतिः। अथाज्यभागान्तं कृत्वा यजमानेन द्रव्ये त्यक्तेऽन्वाधानक्रमेणात्विग्भिः सह हुत्वा स्विष्टकृदादिपूर्णाहुत्यन्तं प्राग्वत्कृत्वैकस्मिन्कुम्भे जल - पञ्चगव्य- रत्न-त्वक् - पल्लव- सर्वौष धकल्क- दूर्वा-कुशान् नि क्षप्य सर्त्विक् दम्पती पूर्ववद भ षञ्चेत्। तत्र मन्त्राः। आपो हि ष्ठेति तृचः। इमं मे गङ्गे इत्येका। तत्त्वायामीत्येका। अन्ये ऽ प समुद्रज्येष्ठा सुरास्त्वा मत्यादयश्च। शेषं पूर्ववत्।

इति दुष्टरजोदर्शनशान्तिप्रयोगः।